

Ο Τύπος επίσης, φυσικά, απολαμβάνει της ευρύτερης ελευθερίας. (θα χρησιμοποιώ την λέξη Τύπο για να περιλάβω όλα τα ΜΜΕ). Αλλά πως χρησιμοποιεί αυτή την ελευθερία;

Εδώ πάλι, η κύρια ανησυχία δεν είναι αν παραβιαστεί το γράμμα του νόμου. Δεν υπάρχει καμία ηθική ευθύνη για την παραμόρφωση ή τη δυσαναλογία. Τι είδος ευθύνης έχει ένας δημοσιογράφος απέναντι στους αναγνώστες του, ή στην ιστορία; Εάν έχει παραπλανήσει την κοινή γνώμη ή την κυβέρνηση με ανακριβείς πληροφορίες ή λανθασμένα συμπεράσματα, ξέρουμε κάποια περίπτωση της δημόσιας αναγνώρισης και της επανόρθωσης τέτοιων λαθών από τον ίδιο δημοσιογράφο ή την ίδια εφημερίδα; Όχι, δεν συμβαίνει, επειδή θα έβλαπτε τις πωλήσεις. Ένα έθνος μπορεί να είναι το θύμα ενός τέτοιου λάθους, αλλά ο δημοσιογράφος πάντα μένει ατιμώρητος. Κάποιος μπορεί ακίνδυνα να υποθέσει ότι θα αρχίσει να γράφει ακριβώς τα αντίθετα με ανανεωμένη αυτοεπιβεβαίωση.

Επειδή οι στιγμιαίες κι αξιόπιστες πληροφορίες πρέπει να δοθούν, γίνεται απαραίτητο να καταφύγουμε στην εικασία, στις φήμες και στις υποθέσεις για να συμπληρώσουμε τα κενά, και κανένα από αυτά δεν θα αποκατασταθεί ποτέ, θα παραμείνει στη μνήμη των αναγνωστών. Πόσες εσπευσμένες, ανώριμες, επιφανειακές και παραπλανητικές κρίσεις εκφράζονται καθημερινά, μπερδεύοντας τους αναγνώστες, χωρίς οποιαδήποτε επαλήθευση. Ο Τύπος μπορεί και να μιμηθεί την κοινή γνώμη και να την εκπαιδεύσει με το χειρότερο τρόπο. Κατά συνέπεια μπορούμε να δούμε τους τρομοκράτες να ηρωποιούνται, ή μυστικά της ασφάλειας του κράτους να αποκαλύπτονται δημόσια, ή μπορούμε να βεβαιώσουμε την αναισχυντη παρείσφρηση στη ιδιωτικότητα γνωστών ανθρώπων κάτω από το σύνθημα: «ο καθένας έχει δικαίωμα να τα ξέρει όλα.» Αλλά αυτό είναι ένα ψεύτικο σύνθημα, χαρακτηριστικό μιας ψεύτικης εποχής: οι άνθρωποι έχουν επίσης το δικαίωμα να μην ξέρουν, και είναι πολύ πιο πολύτιμο. Το δικαίωμα να μην γεμίζουν οι θείες ψυχές τους με κουτσομπολιό, αηδίες και μάταια συζήτηση. Ένας άνθρωπος που απασχολείται κι οδηγεί σε μια σημαντική ζωή δεν χρειάζεται αυτήν την υπερβολική φορτική ροή των πληροφοριών.

Η βιασύνη κι η επιπολαιότητα είναι η ψυχική ασθένεια του 20ού αιώνα και περισσότερο από οπουδήποτε αλλού αυτή η ασθένεια απεικονίζεται στον Τύπο. Η σε βάθος ανάλυση ενός προβλήματος είναι ανάθεμα στον Τύπο. Αυτός σταματά στη σκανδαλοθηρία.

Έτσι όπως είναι, εντούτοις, ο Τύπος έχει γίνει η μεγαλύτερη δύναμη μέσα στις Δυτικές χώρες, ισχυρότερος από το νομοθετικό σώμα, τους κρατικούς λειτουργούς και το δικαστικό σώμα. Κάποιος θα επιθυμούσε έπειτα να ρωτήσει: από ποιο νόμο έχει εκλεχτεί και σε ποιον λογοδοτεί; Στην κομμουνιστική Ανατολή ένας δημοσιογράφος διορίζεται ως ανώτερος

κρατικός λειτουργός. Αλλά ποιος έχει χορηγήσει στους Δυτικούς δημοσιογράφους τη δύναμή τους, για πόσο καιρό και με ποια δικαιώματα;

Υπάρχει ακόμα μια έκπληξη για κάποιον που προέρχεται από την Ανατολή όπου ο Τύπος είναι αυστηρά ενοποιημένος: βαθμιαία ανακαλύπτει μια κοινή τάση προτιμήσεων μέσα στο Δυτικό Τύπο συνολικά. Είναι μια μόδα· υπάρχουν γενικά αποδεκτά πρότυπα κρίσης και μπορούν να υπάρξουν κοινά εταιρικά συμφέροντα, η συνολική επίδραση των οποίων να είναι όχι ανταγωνισμός αλλά ενοποίηση. Τεράστια ελευθερία υπάρχει για τον Τύπο, αλλά όχι για το αναγνωστικό κοινό επειδή οι εφημερίδες δίνουν συνήθως αρκετή ένταση κι έμφαση σ' εκείνες τις απόψεις που δεν έρχονται πάρα πολύ ανοιχτά σε αντίθεση με τις δικές τους και τη γενική μόδα.

<http://www.columbia.edu/cu/augustine/arch/solzhenitsyn/harvard1978.html>